

Achtergrond van de basisverlegging CPI 2012

Jaarlijkse basisverlegging CPI

De Consumentenprijsindex (CPI) meet de prijsontwikkeling van een pakket van goederen en diensten dat de gemiddelde consument afneemt. De prijsontwikkeling van elke artikelgroep wordt gewogen met het aandeel in de totale bestedingen van de consument.

In 2007 is de reeks 2006 = 100 gestart en is er gestart met een jaarlijkse basisverlegging. In de jaarlijkse basisverlegging worden er nieuwe bestedingsaandelen bepaald. Deze nieuwe bestedingsaandelen worden telkens in januari van een jaar voor het eerst gebruikt voor de berekening van de prijsindexcijfers en blijven een jaar constant. Meer informatie over de wijzigingen die in 2007 zijn ingegaan kunt u vinden in het artikel *Een vernieuwde consumenten prijsindex in 2007*¹ op de CBS website.

Dit document licht de achtergrond van de jaarlijkse basisverlegging voor het verslagjaar 2012 toe.

Bepaling nieuwe bestedingsaandelen

De bestedingsaandelen van de gemiddelde consument worden als volgt bepaald:

- De CPI die in jaar t wordt gepubliceerd, is sinds het invoeren van de jaarlijkse basisverlegging gebaseerd op het gemiddelde consumptiepatroon van jaar t-1. De inflatiecijfers die in 2012 worden gepubliceerd, worden dus gewogen met bestedingsaandelen van 2011.
- De basis voor het bepalen van de bestedingsaandelen in 2011 vormen de *voorlopige* consumptie cijfers van de Nationale Rekeningen (NR) van 2010. De cijfers van 2011 zijn namelijk nog niet beschikbaar.
- Als voor bepaalde artikelgroepen de cijfers uit de Nationale Rekeningen niet voorhanden zijn, worden alternatieve bronnen gebruikt, zoals het Budgetonderzoek.
- Met de bestedingen van 2010 worden de bestedingen van de consument in 2011 geschat. Grote aantoonbare wijzigingen in bestedingen tussen 2010 en 2011 zijn gecorrigeerd in de bedragen ten opzichte van de bedragen uit de Nationale Rekeningen.
- De bedragen uit de Nationale Rekeningen worden gecorrigeerd voor de conceptuele verschillen tussen het consumptiebepaling van de Nationale Rekeningen en CPI. Het gaat hierbij om:
 - Uitgaven van buitenlanders in Nederland (niet in CPI)
 - Uitgaven van institutionele huishoudens (niet in CPI)
 - Bruto benadering verzekeringen in de CPI
- De bedragen uit de Nationale Rekeningen worden via een vast schema verdeeld naar de internationale Coicop-indeling die wordt gebruikt voor de CPI.
- De verdere onderverdeling van de gewichten gebeurt met behulp van het Budgetonderzoek. Voor het verslagjaar 2012 is het gemiddelde van de budgetonderzoeken van 2007 - 2009 gebruikt.²

¹ <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/0C01165E-10E1-4C11-8471-EF984084F91C/0/2007vernieuwdeconsumentenprijsindexart.pdf>

² In enkele gevallen wordt gebruik gemaakt van marktinformatie om de onderverdeling te maken, bijvoorbeeld bij energie en kleding.

- De bedragen op het laagste artikelgroep niveau worden vervolgens herschaald naar 100.000 punten.
- Vervolgens worden de bestedingsaandelen van het jaar 2011 gewaardeerd tegen prijzen van december 2011 en weer herschaald naar 100.000 punten. Deze weegpunten (ook wel decembergewichten genoemd) worden gepubliceerd op StatLine. Voor het verslagjaar 2012 zijn er op het laagste niveau 188 artikelgroepen (coicops).

Wegingen 2012

Hieronder staan de nieuwe decembergewichten van de CPI op hoofdniveau:

Schema 1. Gewichten van de CPI

Groep	Omschrijving	Verslagjaar 2012	Verslagjaar 2011	Vershil
1	Voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken	11.317	11.264	53
2	Alcoholhoudende dranken en tabak	3.111	3.089	22
3	Kleding en schoenen	4.930	4.832	98
4	Huisvesting, water en energie	24.529	24.358	171
5	Stoffering en huishoudelijke apparaten	5.993	6.123	-130
6	Niet-verzekerde gezondheidszorg	1.090	1.035	55
7	Vervoer	11.641	11.414	227
8	Communicatie	3.263	3.517	-254
9	Recreatie en cultuur	10.285	10.376	-91
10	Particulier onderwijs	141	136	5
11	Hotels, café's en restaurants	4.199	4.412	-213
12	Diverse goederen en diensten	11.302	11.233	69
13	Consumptiegebonden belastingen en overheidsdiensten	3.670	3.599	71
14	Consumptie in het buitenland	4.529	4.613	-84
	Totaal	100.000	100.000	

Wijzigingen Weegschema

De belangrijkste bijzonderheden bij het bepalen van de gewichten voor 2012 zijn:

Energie (Groep 4 -Huisvesting, water en energie)

Met betrekking tot de bestedingen aan gas wordt, indien het verschil groot genoeg is, een correctie gemaakt voor het verschil in gasverbruik tussen het voorlopige NR jaar (2010) en het wegingsjaar (2011). Dit wordt gedaan omdat de NR-gegevens van 2010 worden gebruikt om de bestedingen van 2011 te schatten. De methode die hiervoor wordt gebruikt is het vergelijken van het aantal graaddagen³ van 2010 met het aantal graaddagen in 2011. Het aantal graaddagen was in 2011 21 procent lager dan in 2010. Rekening houdend met het feit dat er ook een deel van de bestedingen aan gas niet samenhangt met de temperatuur, is het voorlopige NR bedrag gecorrigeerd met -12,9 procent.

³ Een graaddag is het per dag berekende verschil tussen 18°C (stookgrens) en het etmaal-gemiddelde van de buitentemperatuur. Alleen buitentemperaturen lager dan 18°C worden hierbij meegeteld.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Er is ook een prijscorrectie gemaakt voor zowel gas als elektriciteit. Voor gas was de gemiddelde prijsstijging in 2011 ten opzichte van 2010 7,4 procent. Het Voorlopige NR bedrag, inclusief de verbruikscorrectie, is daarom met 7,4 procent gecorrigeerd.

De elektriciteitsprijzen zijn gemiddeld met 3,1 procent ten opzichte van 2010 gestegen. Deze prijsstijging is ook doorberekend in het aantal weegpunten.

Kort- en langlopende reeksen in de CPI

Vanaf januari 2007 wordt het consumptiepakket van de CPI jaarlijks aangepast. Dit betekent dat de langlopende reeks 2006=100 gebaseerd is op jaarlijks veranderende bestedingsaandelen.

Om de indexcijfers van de verschillende jaren (met verschillende bestedingsaandelen) aan elkaar te koppelen wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

Voor alle CPI artikelgroepen worden zogenaamde *kortlopende indexreeksen* bepaald. Voor het verslagjaar 2012 beginnen deze kortlopende indexreeksen in december 2011 en lopen 13 maanden, dus tot en met december 2012. Bij de start van een kortlopende reeks staan alle indexen op 100.

Met behulp van deze kortlopende indexcijfers van de verschillende artikelgroepen worden iedere maand in 2012 de prijsveranderingen ten opzichte van december 2011 berekend.

Deze prijsveranderingen worden vervolgens vermenigvuldigd met de langlopende reeks voor iedere artikelgroep van de CPI in december 2011.

In formule:

$$(\text{CPI januari 2012}) = (\text{CPI december 2011}) * (\text{kortlopende CPI januari 2012}) / (\text{kortlopende CPI december 2011} = 100).$$

Centraal Bureau voor de Statistiek

Een fictief voorbeeld voor de artikelgroep Brood en beschuit

Kortlopende reeks (december 2010 =100)		Langlopende reeks (2006=100)	
maand	index	maand	index
		januari 2011	102,49
		februari 2011	103,00
		maart 2011	103,52
		april 2011	104,04
		mei 2011	104,56
		juni 2011	105,08
		juli 2011	105,60
		augustus 2011	106,13
		september 2011	106,66
		oktober 2011	107,20
		november 2011	107,73
december 2011	100,00	december 2011	108,27
januari 2012	100,47	januari 2012	108,78

In bovenstaand schema staat aan de rechterkant de langlopende reeks voor brood en beschuit, van januari 2011 tot en met december 2011. De waarde voor januari 2012 wordt berekend met de kortlopende reeks die in december 2011 met waarde 100 start.

De eerste stap is het berekenen van de prijsverandering in januari 2012 ten opzichte van december 2011. Dat is $100,47/100 = 1,0047$.

De tweede stap is het vermenigvuldigen van die prijsverandering met het indexcijfer van december 2011 uit de langlopende reeks. Dus $1,0047 * 108,27 = 108,78$. Dat is dus de waarde van de langlopende reeks voor januari 2012.

De kortlopende reeks

De gewichten die bij de berekening van de kortlopende indices worden gebruikt zijn de gewichten van het jaar 2011, gewaardeerd tegen het prijsniveau van december. Ook in de persberichten en op StatLine worden deze decemberegewichten getoond en niet de jaargewichten.